

Gazociąg Baltic Pipe w koncepcjach zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski w myśli politycznej Sojuszu Lewicy Demokratycznej oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego

The Baltic Pipe Gas Pipeline in the Concept of Ensuring Poland's Energy
Security in the Political Thought of the Democratic Left Alliance
and the Polish People's Party

MICHAŁ PASZKOWSKI

Dr, Instytut Europy Środkowej w Lublinie, e-mail: michal.paszkowski@ies.lublin.pl
 <https://orcid.org/0000-0002-2751-8550>

Streszczenie: Uzależnienie Polski od dostaw gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej było negatywnie oceniane przez polskie ugrupowania polityczne. Politycy wielu partii podnosili zasadność budowy zróżnicowanej struktury importu tego surowca, a ważną, rozważaną przez lata koncepcją energetyczną była współpraca z Norwegią. Celem artykułu jest analiza myśli politycznej Sojuszu Lewicy Demokratycznej oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego w odniesieniu do budowy gazociągu Baltic Pipe. Główny paradygmat badawczy, zastosowany w tekście, stanowi analiza świadectw i śladów myśli politycznej. Podjęcie badanego tematu było istotne z uwagi na brak opracowań, w których można znaleźć efekty autorskich studiów dotyczących stanowiska partii politycznych w kontekście budowy tego gazociągu.

Słowa kluczowe: myśl polityczna, Baltic Pipe, bezpieczeństwo energetyczne, partie polityczne

Abstract: Poland's dependence on natural gas supplies from the Russian Federation has been negatively assessed by Polish political groups. Politicians of many parties have been raising the legitimacy of building a diversified import structure for this raw material, and an important energy concept considered over the years has been cooperation with Norway. The aim of this article is to analyze the political thought of the Democratic Left Alliance and the Polish People's Party in relation to the construction of the Baltic Pipe gas pipeline. The main research paradigm used in the text was the analysis of testimonies and traces of political thought. Addressing the topic was important because of the lack of studies reporting original research on the position of political parties in the context of building this pipeline.

Keywords: political thought, Baltic Pipe, energy security, political parties

Ważnym aspektem polityki energetycznej Polski była dywersyfikacja dostaw surowców energetycznych. Stworzenie zróżnicowanej struktury importu gazu ziemnego stało się naczelnym elementem zarówno koncepcji, jak i praktyki wielu ugrupowań politycznych. Problem zapewnienia alternatywnych, w stosunku do Federacji Rosyjskiej, kierunków dostaw surowców energetycznych w zasadniczy sposób decydował również o kształcie i charakterze polityki zagranicznej Polski. Kluczową rolę w tych programach odgrywała współpraca energetyczna Polski z Norwegią, a tym samym projekt budowy gazociągu Baltic Pipe¹.

Budowa gazociągu polsko-norweskiego była istotnym elementem debaty politycznej w Polsce, a stanowiska wielu partii różniły się w sprawie podejścia do realizacji tego typu infrastruktury. Jednym z kluczowych aspektów podnoszonych przez zwolenników projektu była realna dywersyfikacja źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego. Natomiast dla przeciwników tej koncepcji to cena gazu ziemnego była istotna, gdyż to ona mogła mieć wpływ na tempo wzrostu gospodarczego i konkurencyjność przedsiębiorstw w Polsce.

Celem artykułu jest analiza myśli politycznej Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD)² oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL) w odniesieniu do budowy gazociągu Baltic Pipe oraz określenie potencjalnych konsekwencji formułowanych poglądów i podejmowanych decyzji. W pracy przeanalizowano przede wszystkim wypowiedzi polityków tych dwóch ugrupowań w kontekście badanego zagadnienia, gdyż kwestia budowy gazociągu Baltic Pipe nie znajduje się w enuncjacjach politycznych tych dwóch partii. Zasadniczym założeniem było twierdzenie, iż w koncepcjach SLD i PSL realizacja tego typu inwestycji nie miała uzasadnienia politycznego oraz ekonomicznego. W tym kontekście nie była ona projektem wspieranym przez ugrupowania. Jednocześnie budowa gazociągu polsko-norweskiego nie doprowadziłaby do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego

¹ Gazociąg Baltic Pipe to inwestycja, której celem jest dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego do Polski poprzez budowę infrastruktury na dnie Morza Bałtyckiego, Morza Północnego oraz na terenie Danii i Polski, łączącej złoża gazu ziemnego w Norwegii z odbiorcami surowca w Danii i Polsce.

² W pracy nie została przeanalizowana myśl polityczna ugrupowania Nowa Lewica, która powstała po połączeniu dwóch partii politycznych (SLD, Wiosna). W programie tego ugrupowania wskazuje się na potrzebę uniezależnienia Polski od dostaw gazu ziemnego poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Kwestia budowy gazociągu Baltic Pipe nie jest poruszana w deklaracjach programowych tej partii (Nowa Lewica 2019).

Polski poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego³. Zasadniczy paradygmat badawczy, zastosowany w tekście, stanowi analiza świadectw i śladów myśli politycznej. Podjęcie badanego tematu było istotne z uwagi na brak opracowań, w których można znaleźć efekty autorskich studiów dotyczących stanowiska partii politycznych w kontekście budowy gazociągu Baltic Pipe.

1. Niechciany projekt Sojuszu Lewicy Demokratycznej

Jednym z najczęściej podejmowanych zagadnień przez partie polityczne w Polsce była współpraca energetyczna polsko-norweska obejmująca z jednej strony budowę rurociągu łączącego Polskę z norweskimi złożami surowców energetycznych (Baltic Pipe), z drugiej zaś kontrakt na dostawy gazu ziemnego. Tego typu projekt był realizowany przez rząd Akcji Wyborczej Solidarność, przy czym rząd Leszka Millera, premiera Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2001–2004, zrezygnował z inwestycji. W ramach formułowanych poglądów podkreślano m.in. brak uzasadnienia ekonomicznego budowy gazociągu.

Politycy SLD w sferze werbalnej nie kwestionowali potrzeby dywersyfikacji importu surowców z „różnych kierunków” (*Wypowiedź Wiesława Kaczmarka 17.12.2001*), jednak zwracali dużą uwagę na ekonomiczny aspekt budowy rurociągów. Zdawali sobie sprawę z założeń budowy gazociągu polsko-norweskiego, niemniej jednak stali na stanowisku, iż zapewnienie dostępu do sieci europejskiej, w ramach procesu dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego, mogło nastąpić również na bazie innych, konkurencyjnych projektów. Andrzej Szarawarski, sekretarz stanu w ministerstwie gospodarki w rządzie L. Millera, uważał, że taką samą rolę, co „projekt norweski” mógł odgrywać również „rurociąg duński na trasie Rødvig–Niechorze, bo to także [...] połączy [Polskę – M.P.] z Morzem Północnym, ewentualnie przez [...] trasę [...] z Emden przez Berlin aż do Szczecina, gdzie trzeba byłoby wybudować odcinek między Szczecinem a Berlinem” (*Wypowiedź Andrzeja Szarawarskiego 26.04.2002*).

³ Analiza projektów politycznych służących zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego państwa stanowi zagadnienie będące przedmiotem badań nad myślą polityczną partii politycznych (Paszkowski 2015: 99–109).

Kluczowym aspektem porozumienia polsko-norweskiego o budowie gazociągu stała się kwestia finansowania inwestycji. Zgodnie z przeprowadzonymi negocjacjami inwestor był zobowiązany pokryć w pełni koszt budowy rurociągu. Zabezpieczeniem dla przedsiębiorstw norweskich, a więc gwarancją realizacji inwestycji, był odbiór gazu ziemnego zgodnie z zawartymi pomiędzy przedsiębiorstwami umowami handlowymi (*Wypowiedź Jacka Piechoty* 25.01.2002). Jak dowodził A. Szarawarski, „nas [Polskę – M.P.] dotyczyłby tylko terminal w Niechorzu, który wybuduje PGNiG S.A.” (*Wypowiedź Andrzeja Szarawarskiego* 26.04.2002). Analiza źródeł myśli politycznej wskazuje, że politycy SLD byli świadomi warunków porozumienia, jednakże negatywnie oceniali możliwość dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego w ramach budowy rurociągu łączącego Polskę ze źródłami surowców energetycznych z Norwegii. Stali na stanowisku, że w aspekcie finansowym było to „bardzo drogie rozwiązanie” (*Wypowiedź Małgorzaty Ostrowskiej* 7.07.2005). Małgorzata Ostrowska, sekretarz stanu w ministerstwie gospodarki i pracy w rządzie Marka Belki, sądziła, że „ten projekt [obejmujący budowę gazociągu norweskiego – M.P.] się nie spinał finansowo, dlatego [...] żeby go spłacić opłatami, trzeba byłoby bardzo dużą ilość tego gazu przez tę nitkę norweską przepuścić, a nie było odbiorców” (*Wypowiedź Małgorzaty Ostrowskiej* 7.07.2005). Podobnego zdania był Wiesław Kaczmarek, minister Skarbu Państwa, który dowodził, iż „dziesiątki czynników decydują o tym, czy kontrakt pod względem ekonomicznym jest sensowny i bezpieczny” (*Wypowiedź Wiesława Kaczmarka* 17.12.2001). Konsekwencją takiego stanowiska było przekonanie, że najważniejszym czynnikiem decydującym o imporcie gazu ziemnego powinna być cena oferowanego surowca krajowym odbiorcom.

Politycy SLD, podnosząc potencjalną zasadność budowy rurociągu z Norwegii i zapewnienia dostaw gazu ziemnego do Polski, sformułowali dwa generalne argumenty. Po pierwsze, wskazywali na wyższą cenę gazu ziemnego importowanego z Norwegii w porównaniu z dostawami z Federacji Rosyjskiej (Knap 24.05.2001: 1, 4; *Miller: kontrakt norweski był niewykonalny* 3.01.2006; Rychlewski 4.01.2006: 2), po drugie, podnieśli kwestię ekonomicznej opłacalności budowy rurociągu, który w konfrontacji z innymi inwestycjami, m.in. gazociągiem Bernau-Szczecin, był projektem droższym. Jak dowodził W. Kaczmarek, „to jest [...] jeden z czynników, który powoduje, że w całym tym rachunku gaz norweski [...] siłą rzeczy, ze względu na program inwestycyjny, musi być droższy niż ten gaz, który pozyskujemy z innych źródeł dostaw” (*Wypowiedź Wiesława*

Kaczmarka 17.12.2001). Konsekwencją takiego stanowiska był dominujący wśród polityków SLD pogląd o konieczności wstrzymania realizacji inwestycji. Kazimierz Zarzycki, poseł SLD, twierdził, że należało „rewidować ten kontrakt [norweski – M.P.], który jeszcze nie został skonsumowany, a który ma tyle kosztować” (*Wypowiedź Kazimierza Zarzyckiego* 25.01.2002).

W koncepcjach politycznych SLD rozmowy z Norwegią były nierozdzielnie związane z trwającymi w latach 2001–2003 negocjacjami polsko-rosyjskimi obejmującymi dostawę gazu ziemnego do Polski. W ocenie Sojuszu zasadność realizacji inwestycji była uwarunkowana koniecznością dokonania niezbędnych analiz w zakresie absorpcji gazu ziemnego, „w kontekście [...] kontraktu jamalskiego, który jest kontraktem istniejącym, podpisanym” (*Wypowiedź Marka Kossowskiego* 25.01.2002). Generalnie członkowie tego ugrupowania stali na stanowisku potrzeby uregulowania najpierw problemu dostaw gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej do Polski, a dopiero później kwestii współpracy z Norwegią (Łakoma, Maciejewski 7.03.2002: B2). Uważali, że zbyt duża ilość zakontraktowanego surowca mogła negatywnie wpłynąć na sytuację finansową PGNiG S.A. Leszek Miller dowodził, że podejmowanie dodatkowych zobowiązań importowych w sytuacji dostaw gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej, które znacznie przekraczały potrzeby polskiej gospodarki, byłoby przejawem nieodpowiedzialności rządu (Barański 23.02.2004: 3; Ożadowicz 8.01.2009: 3; Szestowska 6.06.2002: 3; *Wypowiedź Leszka Millera* 26.03.2003). Brak renegotjacji porozumienia groził koniecznością dokonania opłat za nieodebrany gaz ziemny (Knap 13.02.2003: 2; Wójcik 13–14.04.2002: 5; *Wypowiedź Leszka Millera* 13.06.2003). Koncentracja wysiłków rządu lewicowego na uregulowaniu kwestii importu surowców energetycznych z Federacji Rosyjskiej spowodowała marginalizację roli i znaczenia umowy polsko-norweskiej. O ograniczonym zainteresowaniu członków SLD problemem dostaw gazu ziemnego z Norwegii świadczyła wypowiedź L. Millera jeszcze z 2001 r., w której stwierdził, że w momencie wygrania przez Sojusz wyborów parlamentarnych kontrakt gazowy z Norwegią na dostawę gazu ziemnego do Polski, zawarty przez rząd Jerzego Buzka, zostanie gruntownie zweryfikowany (Majewski, Reszka 12.12.2001: A3).

Dodatkowo politycy SLD przekonywali, że strona norweska w ramach realizacji inwestycji nie wypełniła w pełni swoich zobowiązań ([AŁ] 21–22.02.2004: A1, B1; Michałek 28–29.11.2009: 2; Miller 12.01.2009: 4–5; *Wypowiedź Jacka Piechoty* 19.02.2004). Zgodnie z porozumieniem w inwestycję były w różnym zakresie zaangażowane również przedsiębiorstwa z Danii,

Szwecji oraz potencjalni odbiorcy surowca z regionu Europy Środkowej. Polska nie była zatem jedynym uczestnikiem międzynarodowego projektu, a w efekcie również odbiorcą gazu ziemnego z Norwegii. W ramach przeprowadzonych negocjacji Polska zadeklarowała możliwość odbioru ok. 5 mld m³ gazu ziemnego rocznie, natomiast strona norweska była zobowiązana, we współpracy z Polską, do znalezienia dodatkowych odbiorców na poziomie ok. 3 mld m³ gazu ziemnego (*Odpowiedź* 17.10.2002; Rychlewski 10.01.2006: 3; *Wypowiedź Jacka Piechoty* 19.02.2004). Konsekwencją takiej oceny kontraktu ze strony polityków SLD było stanowisko, zgodnie z którym to Norwegowie nie wypełnili ciężących na nich obowiązków. Jak dowodził L. Miller, „strona norweska uzależnia możliwość [...] zrealizowania [projektu – M.P.] od znalezienia poza naszym krajem dodatkowych odbiorców gazu”, a – kontynuując – „jak dotąd nie znalazła, co prowadzi do jednego logicznego wniosku, że jeśli nie znajdzie, to ten projekt jest po prostu nieopłacalny” (*Wypowiedź Leszka Millera* 26.09.2002). Podobny punkt widzenia przedstawiał Tadeusz Iwiński, poseł SLD, który uważał, że „projekt norweski nie doszedł do skutku, ponieważ Szwedzi, którzy mieli być elementem składowym, nie złożyli odpowiedniej oferty na pewne minimum, które wymagało trójstronnych działań” (*Wypowiedź Tadeusza Iwińskiego* 7.07.2005).

Podsumowując, stanowisko SLD wobec budowy gazociągu polsko-norweskiego było jednoznaczne i wynikało z odmiennego podejścia do kwestii bezpieczeństwa energetycznego. Politycy Sojuszu twierdzili, że kluczowym elementem było nie źródło dostaw, ale cena importowanego gazu ziemnego, która umożliwiała rozwój gospodarczy. W tych uwarunkowaniach kluczowym partnerem była Federacja Rosyjska. Dodatkowo podnoszono aspekt finansowy budowy gazociągu oraz znalezienie odbiorców na część importowanego surowca, a problemy w tym kontekście stanowiły uzasadnienie do rezygnacji z inwestycji.

2. Niepotrzebna inwestycja w ocenie Polskiego Stronnictwa Ludowego

Budowa gazociągu umożliwiającego dostawy gazu ziemnego z Norwegii do Polski była ważnym elementem debaty politycznej, a swoje poglądy na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego prezentowali także przedstawiciele PSL. Formułowane koncepcje były na tyle istotne, gdyż

w latach 2007–2015 PSL pełniło istotną funkcję w systemie parlamentarnym w Polsce (partia koalicyjna), a przedstawiciele tego ugrupowania odpowiadali za kształt polityki energetycznej. W poglądach członków tego ugrupowania na współpracę z Norwegią dominowało jednak podejście sceptyczne, a stanowisko partii względem budowy gazociągu Baltic Pipe było argumentowane przede wszystkim względami ekonomicznymi, a nie politycznymi.

Analiza źródeł myśli politycznej PSL uprawnia do stwierdzenia, że Ludowcy, podobnie jak politycy Sojuszu, w porównywalny sposób traktowali kwestię zróżnicowania źródeł dostaw gazu ziemnego, w tym importu tego surowca z Norwegii do Polski. W ich ocenie projekt był niepotrzebny i bezzasadny. Waldemar Pawlak, wicepremier i minister gospodarki w latach 2007–2012, podkreślał, że od 2010 r. funkcjonował rewers wirtualny, a następnie fizyczny na gazociągu jamalskim i dlatego też Polska miała „możliwość importu gazu z kierunku zachodniego” (Sawicki 17.01.2022: A18). Koszty budowy gazociągu Baltic Pipe ponieśli by, w jego ocenie, odbiorcy, co nie byłoby korzystne dla gospodarki Polski. Podobnego zdania był Stefan Krajewski, polityk PSL, który uważał, że „jeśli chcemy uniezależnić się od dostaw gazu z Rosji, to poprzez Baltic Pipe będziemy uzależniać się od dostaw z innych krajów” (Polskie Radio 2022). Zasadniczo tego typu poglądy wynikały z przekonania, że kluczem do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski były własne zasoby surowcowe. Józef Zych, poseł PSL, twierdził, iż zawarcie umowy z Norwegią przy imporcie gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej, który „przekracza nasze potrzeby” (*Wypowiedź Józefa Zycha* 20.07.2000), spowodowałoby ograniczenie możliwości eksploatacji krajowych złóż. Biorąc pod uwagę brak w latach 2007–2015 decyzji politycznych dotyczących współpracy z Norwegią, sceptyczne opinie Ludowców w zakresie kooperacji polsko-norweskiej stanowią potwierdzenie tezy, że PSL sprzeciwiało się importowi gazu ziemnego do Polski z kierunku północnego.

Cechą charakterystyczną myśli politycznej PSL były poglądy, zgodnie z którymi zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego Polski wymagało rozbudowy infrastruktury importowej. Ludowcy uważali, że był to skuteczny sposób na zróżnicowanie dostaw gazu ziemnego do Polski. W ten sposób budowę połączenia gazowego Bernau–Szczecin uzasadniał W. Pawlak, który twierdził, że „im więcej połączeń międzysystemowych, tym lepiej dla całego systemu” (*Wypowiedź Waldemara Pawlaka* 9.01.2009). Politycy PSL wielokrotnie wskazywali na potrzebę rozwoju infrastruktury

gazowej (*Wypowiedź Joanny Strzelec-Łobodzińskiej* 19.11.2009; *Wypowiedź Waldemara Pawlaka* 31.08.2011). W ich opinii magazyny gazu ziemnego oraz połączenia międzysystemowe mogły zapewnić szybkie dostawy surowca na krajowy rynek w sytuacjach kryzysowych (*Wypowiedź Joanny Strzelec-Łobodzińskiej* 18.12.2008). Jak dowodził W. Pawlak, budowa interkonektorów stanowi „ten element, który jest w polityce europejskiej bardzo mocno przez Polskę prezentowany” (*Wypowiedź Waldemara Pawlaka* 2.12.2009).

Politycy PSL uważali, że rozbudowa transgranicznych połączeń gazowych może być traktowana jako element łączący polski system gazowy z systemem europejskim. Tego typu rozwiązania, w ocenie W. Pawlaka, miały charakter techniczny, a nie polityczny, gdyż ułatwiały przedsiębiorstwom, które importowały gaz ziemny do Polski, możliwość zakupu surowca z różnych kierunków i od innych dostawców. Analiza myśli politycznej PSL wskazuje, że stronnictwo, w ramach prowadzonych działań politycznych służących dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego do Polski, opowiadało się jedynie za zwiększeniem krajowego wydobycia gazu ziemnego oraz budową połączeń międzysystemowych (interkonektory). Co ważne, podobny charakter miał mieć gazociąg Baltic Pipe. W efekcie politycy PSL w sposób przewrotny wskazywali na potrzebę rozbudowy infrastruktury, ale nie budowy gazociągu polsko-norweskiego. Tym samym kwestia współpracy z Norwegią była rozważana w niewielkim zakresie.

Faktycznie wielu polityków PSL podkreślało brak zasadności dla budowy gazociągu Baltic Pipe, ale jednocześnie było też grono Ludowców, którzy prezentowali odmienne podejście. Tego typu pogląd formułował Adam Jarubas, eurodeputowany PSL, który podnosił, iż „Polska musi zmniejszać swoją zależność energetyczną od Rosji, która używa dostaw surowców jako narzędzia nacisku na Europę” (Aleksowska 2022). Podkreślał, że tylko zróżnicowana baza kontrahentów i dostawców stawiała Polskę w dogodnej pozycji negocjacyjnej z Federacją Rosyjską. W tym kontekście zwracał uwagę, iż „Polska powinna mieć różne opcje i źródła energii, bo wtedy może także negocjować lepsze ceny dostaw tych surowców, także od samej Rosji” (Aleksowska 2022). Nie negował tym samym potrzeby importu gazu ziemnego ze Wschodu, ale stworzenia warunków, które postawiłyby Polskę w dogodnej pozycji negocjacyjnej.

Uogólniając, należy stwierdzić, iż duże uzależnienie Polski od dostaw gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej nie stanowiło dla PSL istotnego zagrożenia, chociaż w programie akcentowano, że Polska „nie może

być uzależniona od kaprysów i szantażu rządów innych państw” (Polskie Stronnictwo Ludowe 2019: 24). Ludowcy podkreślali, w kontekście planów związanych z budową gazociągu Baltic Pipe, że niezależnie od źródła pochodzenia surowca Polska byłaby i tak podatna na naciski potencjalnych dostawców. Dlatego też ukazywali potrzebę zarówno dalszej współpracy z Federacją Rosyjską, jak i podejmowania działań w kierunku rozwoju krajowej bazy surowcowej. Politycy PSL prezentowali jednocześnie poglądy, że o zasadności kierunku dostaw gazu ziemnego powinien decydować aspekt ekonomiczny, a nie polityczny. Niemniej tego typu sytuacja powodowała, że w przypadku kontraktu z Federacją Rosyjską i tak temat dostaw był upolityczniony z uwagi na konieczność zawarcia umowy międzyrządowej regulującej import gazu ziemnego. Tego typu podejście było dominujące w poglądach PSL, ale wśród polityków tego ugrupowania byli także ci, którzy artykułowali opinie wskazujące na konieczność ograniczenia zależności od dominującego dostawcy surowców energetycznych do Polski.

Uwagi końcowe

Uwarunkowania geograficzne oraz surowcowe wpływały na zakres przedmiotowy współpracy polsko-norweskiej, która obejmowała kwestię dostaw gazu ziemnego do Polski. Poddane analizie partie polityczne w sposób odmienny oceniały możliwość współpracy z państwami będącymi producentami surowców energetycznych. Tego typu koncepcje polityczne wpłynęły na charakter i skalę kooperacji z Norwegią w zakresie budowy gazociągu łączącego złoża gazu ziemnego w tym państwie z odbiorcami w Polsce. Idea powstania tego typu infrastruktury ma długą historię, a pierwsze próby budowy gazociągu miały miejsce jeszcze w okresie rządów Akcji Wyborczej Solidarność (1997–2001). W kolejnych latach tego typu koncepcja była negowana lub wspierana przez różne środowiska polityczne, przy czym stanowisko SLD oraz PSL było w tej materii jednoznaczne.

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, że politycy SLD oraz PSL nie traktowali Norwegii, a więc znaczącego producenta surowców energetycznych w Europie, jako istotnego partnera, który umożliwiłby dywersyfikację źródeł i kierunków importu gazu ziemnego. Wśród członków tych ugrupowań nie panowało przekonanie o potrzebie uniezależnienia Polski

od importu strategicznych surowców z Federacji Rosyjskiej. Dla obu partii politycznych współpraca energetyczna z Norwegią była zbyteczna.

Problematyka dostaw gazu ziemnego do Polski stanowiła jeden z ważniejszych tematów debaty politycznej. W ocenie SLD oraz PSL dominującym czynnikiem warunkującym import gazu ziemnego była finalna cena surowca. Tego typu założenie, z uwagi na istniejącą infrastrukturę, faworyzowało dostawy gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej. W konsekwencji kooperacja z Norwegią nie odgrywała istotnej roli w koncepcjach politycznych tych ugrupowań. Dodatkowo trzeba wskazać, iż rząd lewicowy, pełniąc władzę w Polsce w latach 2001–2005, w ograniczonym stopniu podejmował działania na rzecz dywersyfikacji źródeł dostaw gazu ziemnego. W tym kontekście politycy SLD zrezygnowali z możliwości importu tego surowca również z Norwegii, utrudniając tym samym na wiele lat powrót do koncepcji budowy gazociągu Baltic Pipe. Także politycy PSL, odgrywając istotną rolę w procesie sprawowania władzy w Polsce i tworząc w latach 2007–2015 rząd koalicyjny PO–PSL, nie podejmowali aktywnych działań w kierunku realizacji inwestycji.

Bibliografia

- [AŁ] (21–22.02.2004), *Gazowa burza w Sejmie*, „Rzeczpospolita”: A1, B1.
- Aleksowska, B. (2022), *Baltic Pipe niepotrzebne? Adam Jarubas dla polskatimes.pl: Stanowczo nie zgadzam się z oceną Pawłaka*, „Polska Times”, <https://polskatimes.pl/baltic-pipe-niepotrzebne-adam-jarubas-dla-polskatimespl-stanowczo-nie-zgadzam-sie-z-ocena-pawlaka/ar/c1-16003731> (25.01.2022).
- Barański, M. (23.02.2004), *Janek Gazrurka*, „Trybuna”: 3.
- Knap, R. (24.05.2001), *Gaz do dechy*, „Nasz Dziennik”: 1–4.
- Knap, R. (13.02.2003), *Gazu trochę mniej*, „Nasz Dziennik”: 2.
- Łakoma, A., A. Maciejewski (7.03.2002), *Sposób na energetykę i hutnictwo*, „Rzeczpospolita”: B2.
- Majewski, M., P. Reszka (12.12.2001), *Z czym do Moskwy*, „Rzeczpospolita”: A3.
- Michalek, J. (28–29.11.2009), *Gazowa histeria*, „Trybuna”: 2.
- Miller, L. (12.01.2009), *Polska nie musi płacić za moje błędy*, „Super Express”: 4–5.
- Miller: kontrakt norweski był niewykonalny* (3.01.2006), <https://www.wnp.pl/wiadomosci/miller-kontrakt-norweski-byl-niewykonalny.6720.html> (28.01.2022).
- Nowa Lewica (2019), *Polska jutra. Główne postulaty lewicy*, <https://klub-lewica.org.pl/program> (25.01.2022).

- Odpowiedź ministra Skarbu Państwa na interpelację nr 1897 w sprawie przywrócenia przewidzianego w porozumieniu z 1993 r., zawartym pomiędzy rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Federacji Rosyjskiej, składu akcjonariatu w spółce EuRoPol Gaz S.A. (17.10.2002), <https://orka2.sejm.gov.pl/IZ4.nsf/main/11B30FFA> (14.01.2022).
- Ożadowicz, P. (8.01.2009), *Mit norweskiej rury*, „Trybuna”: 3.
- Paszowski, M. (2015), *Specyfika badań politologicznych nad myślą polityczną w zakresie bezpieczeństwa energetycznego państwa*, „Humanities and Social Sciences” 2(22): 99–109. DOI: 10.7862/rz.2015.hss.22.
- Polskie Radio (2022), *„To za czasów Tuska odkręcano kurki z napisem Nord Stream 2”. Katarzyna Sójka przypomina rządy PO–PSL*, <https://polskieradio24.pl/130/8356/Artykul/2886598> (22.01.2022).
- Polskie Stronnictwo Ludowe (2019), *Łączymy Polaków. Program Wyborczy 2019*, <https://www.psl.pl/> (24.01.2022).
- Rychlewski, C. (4.01.2006), *Stare chwytły*, „Trybuna”: 2.
- Rychlewski, C. (10.01.2006), *Mylenie tropów*, „Trybuna”: 3.
- Sawicki, B. (17.01.2022), *Asymetria gazowego ryzyka*, „Rzeczpospolita”: A18.
- Szelestowska, K. (6.06.2002), *Ciepło z północy*, „Trybuna”: 3.
- Wójcik, M. (13–14.04.2002), *Od przybytku głowa boli*, „Nasz Dziennik”: 5.
- Wypowiedź Andrzeja Szarawarskiego z 26 IV 2002 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP (26.04.2002), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/956eba3182c7ec51c1257473002a08a4?OpenDocument> (18.01.2022).
- Wypowiedź Jacka Piechoty z 25 I 2002 r. w trakcie debaty nad informacją rządu na temat działań podejmowanych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski (25.01.2002), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/3332ddb2023254fac12574720025debb?OpenDocument> (14.01.2022).
- Wypowiedź Jacka Piechoty z 19 II 2004 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP (19.02.2004), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/55f9c6fc8e5b2a90c1257478003ddac9?OpenDocument> (22.01.2022).
- Wypowiedź Joanny Strzelec-Łobodzińskiej z 18 XII 2008 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP (18.12.2008), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata6.nsf/f7d22bd4c1700a9ec125738c003df43c/15a066aeaae82511c125752400313fc3?OpenDocument> (20.01.2022).
- Wypowiedź Joanny Strzelec-Łobodzińskiej z 19 XI 2009 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP (19.11.2009), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata6.nsf/f7d22bd4c1700a9ec125738c003df43c/0e84f00def124e00c1257674003274b6?OpenDocument> (23.01.2022).
- Wypowiedź Józefa Zycha z 20 VII 2000 r. w trakcie debaty nad sprawozdaniem z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 1999 r. wraz z opinią Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (20.07.2000), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata3.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/25dc095f7a913078c125749d00348d63?OpenDocument> (22.01.2022).
- Wypowiedź Kazimierza Zarzyckiego z 25 I 2002 r. w trakcie debaty nad informacją rządu na temat działań podejmowanych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej w celu zapewnienia

- bezpieczeństwa energetycznego Polski* (25.01.2002), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/c43cfab0d28dd4b1c1257472-0025e007?OpenDocument> (20.01.2022).
- Wypowiedź Leszka Millera z 26 IX 2002 r. w trakcie debaty nad wnioskiem o wyrażenie wotum nieufności ministrowi infrastruktury Markowi Polowi* (26.09.2002), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/c3756296c467b9a3c125747300310c3f?OpenDocument> (22.01.2022).
- Wypowiedź Leszka Millera z 26 III 2003 r. w trakcie debaty nad wnioskiem o wyrażenie wotum nieufności ministrowi infrastruktury Markowi Polowi* (26.03.2003), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/b53e33474245afe2c1257475002b6304?OpenDocument> (29.01.2022).
- Wypowiedź Leszka Millera z 13 VI 2003 r. w trakcie debaty nad rozpatrzeniem wniosku prezesa Rady Ministrów o wyrażenie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wotum zaufania Radzie Ministrów* (13.06.2003), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/8403db78f5a0cdb1c12574750037e957?-OpenDocument> (18.01.2022).
- Wypowiedź Małgorzaty Ostrowskiej z 7 VII 2005 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP* (7.07.2005), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/e0162c4306f78697c125747b0035cb94?OpenDocument> (17.01.2022).
- Wypowiedź Marka Kossowskiego z 25 I 2002 r. w trakcie debaty nad informacją rządu na temat działań podejmowanych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski* (25.01.2002), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/d11500e099efb-515c12574720025e1a1?OpenDocument> (24.01.2022).
- Wypowiedź Tadeusza Iwińskiego z 7 VII 2005 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP* (7.07.2005), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745f0037938e/c18dfb3c13c8dcb0c125747b0035c676?OpenDocument> (10.01.2022).
- Wypowiedź Waldemara Pawlaka z 9 I 2009 r. w trakcie debaty nad informacją Prezesa Rady Ministrów na temat bezpieczeństwa energetycznego Polski w związku z przerwaniem dostarczania gazu ziemnego z Rosji przez terytorium Ukrainy* (9.01.2009), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata6.nsf/f7d22bd4c1700a9ec125738c003df43c/0c58b5eb654e52a7c125753c002dbe61?OpenDocument> (15.01.2022).
- Wypowiedź Waldemara Pawlaka z 2 XII 2009 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP* (2.12.2009), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata6.nsf/f7d22bd4c1700a9ec125738c003df43c/913b243c07571cef412576810034ad71?OpenDocument> (11.01.2022).
- Wypowiedź Waldemara Pawlaka z 31 VIII 2011 r. w trakcie debaty nad sprawozdaniem Komisji Gospodarki o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz o zmianie ustawy prawo energetyczne* (31.08.2011), <https://orka2.sejm.gov.pl/>

Debata6.nsf/f7d22bd4c1700a9ec125738c003df43c/b29efd7ea807146ec12578f-f0031cfa5?OpenDocument (25.01.2022).

Wypowiedź Wiesława Kaczmarska z 17 XII 2001 r. w trakcie posiedzenia Sejmu RP (17.12.2001), <https://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/9a905bcb5531f478c125745-f0037938e/c66f4d4ad8c5ebb7c12574710034e9d8?OpenDocument> (15.01.2022).

